

O B S A H.

	Strana
Vchod. Roztřídění; změny hláskové § 1—4	1
Část první. Hlásky; jejich proměny; přísouvání a odsouvání § 5	5
Popis a roztřídění hlásek § 6 a 7	6
Exkurs o pravopise § 8 a 9	11
 <i>Oddíl první. Samohlásky.</i>	
I. Původní samohlásky indoevropské a střídnice jejich slovanské § 10	17
Původní <i>i</i> § 11	17
Pův. <i>ĩ</i> § 12	18
Pův. <i>u</i> § 13	18
Pův. <i>ũ</i> § 14	18
Pův. <i>e</i> ; <i>eĩ</i> , <i>eũ</i> § 15	19
Pův. <i>ē</i> § 16	19
Pův. <i>o</i> ; <i>oĩ</i> ; <i>oũ</i> § 17	20
Pův. <i>ō</i> , <i>ōũ</i> § 18	21
Pův. <i>a</i> ; <i>aĩ</i> , <i>aũ</i> § 19	22
Pův. <i>ā</i> ; <i>āĩ</i> , <i>āũ</i> § 20	22
Pův. <i>ə</i> § 21	23
Pův. <i>ı</i> , <i>ıũ</i> § 22	23
Samohlásné <i>ɣ</i> , <i>l̥</i> a <i>ŋ</i> , <i>ŋũ</i> § 23	23
II. Samohlásky praslovanské a střídnice jejich české § 24	24
Psl. <i>a</i> z čeho se vyvinulo § 25	24
zachovalo se do češtiny § 26	24
Psl. <i>e</i> z čeho se vyvinulo § 27	25
zachovalo se do češtiny § 28	26
<i>tert</i> , <i>telt</i> § 29 a 30	26
Psl. <i>ı</i> z čeho se vyvinulo § 31	29
zachovalo se do češtiny § 32	29
Psl. <i>o</i> z čeho se vyvinulo § 33	30
zachovalo se do češtiny § 34	31
<i>tort</i> , <i>tolt</i> § 35 a 36	32

začátečné <i>ort, olt</i> § 37	36
<i>po-pa, pro-pra</i> § 38	36
Psl. <i>u</i> z čeho se vyvinulo § 39	36
zachovalo se do češtiny § 40	37
Psl. <i>y</i> z čeho se vyvinulo § 41	37
zachovalo se do češtiny § 42	38
Psl. <i>ě</i> z čeho se vyvinulo § 43	39
střídnice historické za psl. <i>ě</i> § 44	39
případy české se střídnicemi za psl. <i>ě</i> § 45	40
Psl. nosovky <i>a, e</i> § 46	43
<i>a</i> z čeho se vyvinulo § 47	45
střídnice historické za psl. <i>a</i> § 48	46
případy české se střídnicemi za psl. <i>a</i> § 49	46
<i>e</i> z čeho se vyvinulo § 50	49
střídnice historické za psl. <i>e</i> § 51	49
případy české se střídnicemi za psl. <i>e</i> § 52	53
Psl. <i>σ, b</i> § 53	56
z čeho se vyvinuly § 54	56
jejich změny v psl. § 55	57
střídnice histor. za <i>σ, b</i> § 56	57
střídnice české § 57	58
pravidlo o nich § 58	59
<i>σ, b</i> při <i>r, l</i> v <i>tort, trət</i> atp. § 59	61
<i>třt</i> z <i>tort</i> § 60	62
<i>třt</i> z <i>tolt</i> § 61	63
<i>trt, třt</i> z <i>trət</i> § 62	63
<i>tlt, třt</i> z <i>tlət</i> § 63	63
<i>třt</i> z <i>twrt</i> § 64	63
<i>třt</i> z <i>tblt</i> § 65	65
<i>trt, třt</i> z <i>trut</i> § 66	66
<i>tlt, třt</i> z <i>tlbt</i> § 67	66
případy nejisté § 68	67
jakým postupem hlásky <i>σ, b</i> zanikaly § 69	67
Stupňování samohlásek vůbec § 70	68
v slovanštině § 71	70
I. Stupnice <i>o-e-o</i> § 72	70
α) stupeň střední <i>ei</i> § 73	71
v slovanštině § 74	71
β) stupeň střední <i>eu</i> § 75	73
v slovanštině § 76	73
příklady nerozhodné § 77	75

	Strana
<i>h</i> jak se píše, jakého je původu, jak se mění § 390	462
cizí <i>h</i> § 391	463
<i>h</i> se přísouvá § 392	464
<i>h</i> se odsouvá § 393	465
E) Souhlásky <i>s, z, c, z (dz)</i> a jejich proměny:	
jejich přehled a vývoj § 394	467
úhrn toho § 395	470
jejich znění § 396	471
sykavky novočeské § 397	474
<i>s, ś</i> jak se píše § 398	475
<i>s</i> původní, tvrdé § 399	477
<i>sj</i> se mění v <i>š</i> § 400	477
<i>si, si-</i> se mění v <i>ši, ši-</i> § 401	477
<i>se, sb</i> § 402	478
<i>ś</i> měkké § 403	478
<i>s</i> a sykavka § 404	479
jiné změny souhlásky <i>s</i> § 405	480
cizí <i>s (z)</i> § 406	484
<i>s</i> se přísouvá § 407	487
<i>s</i> se odsouvá § 408	489
<i>z, ź</i> jak se píše § 409	490
<i>z</i> původní, tvrdé § 410	491
<i>zj</i> se mění v <i>ž</i> § 411	491
<i>zi, zi-</i> se mění v <i>ži, ži-</i> § 412	492
<i>ze, zb</i> § 413	492
<i>ź</i> měkké § 414	492
<i>z</i> a sykavka § 415	493
jiné změny souhlásky <i>z</i> § 416	495
cizí <i>z</i> § 417	496
<i>z</i> se přísouvá § 418	496
<i>z</i> se odsouvá § 419	496
<i>c</i> jak se píše § 420	497
vznik a změny jeho § 421	499
<i>c</i> podružené § 422	500
<i>c</i> a sykavka § 423	500
<i>c</i> se mění v <i>č</i> § 424	501
jiné změny souhlásky <i>c</i> § 425	502
cizí <i>c</i> § 426	503
<i>c</i> se přísouvá § 427	504

	Strana
<i>z</i> (<i>dz</i>) jak se píše § 428	505
vznik a proměny jeho § 429	505
<i>z</i> podružené § 430	507
<i>ž</i> a sykavka § 431	507
<i>č</i> , <i>dž</i> (dialektické za <i>č</i> , <i>d</i>) § 432	508
F) Souhlásky <i>š</i> , <i>ž</i> ; <i>č</i> , <i>ž</i> (<i>dž</i>) a jejich proměny § 433	509
<i>š</i> z čeho jest a jak se píše § 434	510
<i>š</i> a sykavka § 435	511
jiné změny souhlásky <i>š</i> § 436	513
cizí <i>š</i> § 437	514
<i>š</i> se přísouvá a odsouvá § 438	514
<i>ž</i> z čeho jest a jak se píše § 439	515
<i>ž</i> a sykavka § 440	516
jiné změny souhlásky <i>ž</i> § 441	517
<i>ž</i> se odsouvá § 442	519
<i>č</i> z čeho jest a jak se píše § 443	519
<i>č</i> a sykavka § 444	520
<i>č</i> se mění v <i>č</i> § 445	524
jiné změny souhlásky <i>č</i> § 446	525
<i>č</i> se přísouvá a odsouvá § 447	526
<i>ž</i> (<i>dž</i>) jak se píše § 448	526
vznik a proměny jeho § 449	526
<i>ž</i> podružené § 450	527
<i>ž</i> a sykavka § 451	527
G) Souhláska <i>j</i> a její proměny:	
jakého je původu a jak se píše § 452	528
změny její § 453	529
<i>j</i> se přísouvá § 454	530
<i>j</i> se odsouvá § 455	534

Část druhá.

I. Přesmykování § 456	540
přesmykuje se <i>tert</i> , <i>telt</i> a <i>tort</i> , <i>tolt</i> § 457	541
přesmykují se <i>r</i> , <i>l</i> jsouce v slově témže § 458	541
přesmykuje se <i>r</i> v <i>po-vrěz-</i> , <i>po-vraz-</i> a <i>po-sréd-</i> § 459	542
přesmyknutí ve <i>mhla</i> , <i>mlha</i> , <i>hmla</i> § 460	542
jiné případy s <i>r</i> , <i>l</i> § 461	543
přesmykují se <i>l</i> , <i>r</i> a <i>n</i> § 462	544

	Strana
přesmykují se <i>n</i> a souhláska <i>retná</i> § 463	544
přesmyknutí v <i>inhed</i> , <i>nhed-ihned</i> , <i>hned</i> § 464	545
přesmykuje se <i>v</i> v <i>kvt-</i> , <i>svt-</i> , <i>zvn-</i> , <i>skvr-</i> , <i>dvr-</i> § 465	546
jiné příklady přesmyknutých <i>retnic</i> § 466	548
přesmykuje se <i>retnice</i> a <i>sykavka</i> § 467	548
přesmykují se <i>sykavky</i> a <i>ř</i> (<i>r</i>) § 468	549
přesmykuje se <i>h</i> , <i>ch</i> , <i>k</i> § 469	549
přesmykují se <i>samohlásky</i> § 470	550
přesmykování částečné, <i>páv-fáb</i> atp. § 471	550
přesmykují se <i>slova</i> , <i>slabiky</i> a <i>skupiny hláskové</i> § 472	551
II. Slabiky, jejich sklad a rhythmus § 473	551.
dělení slabik § 474	551
počet slabik se mění § 475	553
stahování § 476	554
stahování slabik se vnitřním <i>-j-</i> § 477	555
rozšíření a stáří této změny § 478	563
jiné případy stahování § 479	564
synizese § 480	565
souhl. <i>r</i> , <i>l</i> , <i>m</i> , <i>n</i> změněny v slabikotvorné <i>r</i> , <i>l</i> , <i>m</i> , <i>n</i> § 481	568
hiat § 482	569
souhláskové skupeniny § 483	570
blahozvuk § 484	571
III. Přízvuk a výška hlasu § 485	572
<i>přízvuk</i> § 486	573
přízvuk slovný a větný § 487	573
přízvuk (slovný) slovanský, původní a podružný § 488	573
přízvuk v češtině kolikerý jest § 489	576
kdy a kde jaký přízvuk bývá § 490	577
přízvuk slov dvouslabičných § 491	578
přízvuk slov o třech a více slabikách § 492	578
přízvuk slov jednoslabičných § 493	579
přízvuk výrazů předložkových § 494	582
přízvukový rhythmus v češtině § 495	583
stáří přízvuku českého § 496	583
přízvuk slov přejatých § 497	584
<i>výška hlasu</i> § 498	585
IV. Kvantita § 499	586
rozdíly a změny kvantitativní byly již v praslovanštině § 500	586
kvantita česká prvotná a podružná § 501	587

	Strana.
stáří české kvantity § 502	588
změny kvantitativní etymolog. a fonetické, staré a nové § 503	590
popis české kvantity § 504	591
kvantitativní změny hláskoslovné § 505	592
" " kmenoslovné § 506	593
" " tvaroslovné § 507	598
různosti dialektické § 508	605
dialektické rušení délky § 509	608
differencování kvantitou § 510	609
Opravy a doplňky	611
Seznam slovní a věcní	614
Vysvětlení zkratkův	666

γ) stupeň střední <i>ue</i> § 78	76
v slovanštině § 79	76
δ) stupeň střední <i>er, el</i> § 80	76
v slovanštině § 81	77
ε) stupeň střední <i>em, en</i> § 82	80
v slovanštině § 83	80
ζ) stupeň střední <i>e s hláskou jinou</i> § 84	82
v slovanštině § 85	82
II. Stupnice <i>σ-o</i> § 86	85
III. Stupnice jiné § 87	85
IV. Dloužení § 88	86
podoby cizí § 89	87
III. Samohlásky české a jejich proměny § 90	88
pořad výkladů § 91	90
<i>a, á</i> jak se píše § 92	90
čeho je střídnicí § 93	90
dlouhé <i>á</i> z čeho vzniká § 94	91
<i>a, á</i> se přehlasuje v <i>ě, ie</i> § 95	92
odchyly způsobeny analogií § 96	94
odchyly zdánlivé § 97	95
přehlásece podléhá všeliké <i>a</i> § 98	96
případy s <i>a</i> z psl. <i>a</i> atd. § 99	97
případy s <i>a</i> z psl. <i>ę</i> § 100	104
poznámky ku přehlásece <i>a-ě</i> § 101	114
chronologie přehlásky <i>a-ě</i> § 102	116
rozšíření a postup přehlásky <i>a-ě</i> § 103	118
původ její z mechaniky mluvidel § 104	120
jak se poznávala a nazývala § 105	121
za <i>a</i> bývá <i>e</i> (mimo přehlásku) § 106	122
<i>á</i> se mění dial. v <i>o</i> , někdy v <i>u</i> § 107	123
poznámky k <i>a, á</i> § 108	123
cizí <i>a</i> § 109	124
<i>a</i> se přísouvá a odsouvá § 110	124
<i>ia, iá; ia, iá; slc. ä</i> § 111	125
<i>ia, iá</i> čeho jsou střídnicemi § 112	125
různosti ve výkladech a psaní § 113	126
dalsí změny těchto hlásek § 114	127
jotace dialektická je z doby staré § 115	130
slovenské <i>ia</i> a <i>ä</i> § 116	130
<i>ia, iá</i> cizí § 117	131
jeho změny § 118	132

<i>aj, ej</i> § 119	133
<i>aj</i> se přehlasuje v <i>ej</i> § 120	134
<i>ej</i> se mění v <i>ěj</i> § 121	136
za <i>ej</i> bývá <i>aj</i> § 122	137
za <i>aj, ej</i> bývá <i>ý</i> § 123	138
<i>e, é, jak zní, jak se píše</i> § 124	139
čeho je střídnicí § 125	139
dlouhé <i>é</i> z čeho vzniká § 126	140
<i>é</i> se úží v <i>i</i> § 127	141
<i>é</i> se mění v <i>ie</i> § 128	143
<i>é</i> se mění v <i>ej</i> § 129	145
za <i>e</i> bývá <i>ě</i> § 130	146
<i>e</i> se mění v <i>a</i> § 131	147
<i>e</i> se mění dial. v <i>é, i (y)</i> § 132	149
<i>e</i> mění se v <i>o</i> § 133	149
cizí <i>e, ae</i> atp. § 134	150
<i>e</i> se přísouvá § 135	151
<i>e</i> (původní) se odsouvá § 136	151
pohybné <i>e</i>, jerové vkladné:	
<i>e</i> jerové, pravidlo o něm § 137	154
výjimky zdánlivé § 138	155
odchytky skutečné § 139	156
pohybné <i>e</i> při slovích přejatých § 140	159
<i>e</i> vkladné § 141	160
<i>e</i> pohybné § 142	160
v koncovkách slov skloněných § 143	161
v koncovkách kmenových § 144	166
v slabikách kořených samotných nebo ve spojení s před- ložkami § 145	166
v předložkách vokalisovaných § 146	182
výsledek § 147	186
dialektické střídnice za pohybné <i>e</i> § 148	186
<i>ě, ie</i> jak se píše § 149	187
znění jejich § 150	188
čeho jsou střídnicemi § 151	189
dlouhé <i>ie</i> z čeho vzniká § 152	190
<i>ie</i> se úží v <i>i</i> § 153	191
za <i>ě</i> bývá <i>i</i> § 154	193
<i>ě, ie</i> a <i>e, é</i> v slabikách měkkých § 155	195
<i>ě, ie</i> klesá v <i>e, é</i> § 156	197

	Strana
ě, ie se mění v a, á § 157	204
jiné změny dvojh. ě § 158	206
ě (e) se odsouvá § 159	206
<i>i, í</i> jak se píše § 160	207
čeho je střídnicí § 161	208
dlouhé <i>i</i> z čeho vzniká § 162	209
<i>i</i> vzniká podružně v slabikách měkkých § 163	210
střídnice za <i>i</i> v slabikách krátkých § 164	211
<i>i</i> vedle samohl. se mění v <i>j</i> (<i>i</i>) § 165	211
<i>i, í</i> se mění v <i>y, ý</i> (<i>aj, ej</i>); <i>é; e</i> § 166	211
<i>i</i> se mění v <i>u</i> § 167	215
za <i>i</i> bývá <i>u, ú</i> § 168	216
<i>i, í</i> mění se v <i>ě, e, ie</i> § 169	218
za <i>i, í</i> bývá <i>e, é, ě, ie</i> § 170	219
za <i>-i</i> psáno <i>-yew, -yw</i> § 171	225
praejotace v <i>mie</i> (<i>mě</i>), <i>m^a</i> se mění v <i>ň</i> § 172	226
cizí <i>i</i> § 173	226
<i>i</i> se přísouvá § 174	227
<i>i</i> se odsouvá § 175	227
<i>o; ó, uo, ů; io</i> jak se píše § 176	230
<i>o, ó</i> čeho je střídnicí § 177	231
dlouhé <i>ó</i> z čeho vzniká § 178	232
za <i>o</i> bývá <i>a</i> § 179	236
<i>o</i> se přehlasuje v <i>e</i> § 180	236
<i>o</i> slabik měkkých se mění v <i>ě</i> § 181	238
změna <i>o</i> v <i>e</i> mimo přehlásku § 182	240
<i>ó</i> se mění v <i>uo, ů</i> § 183	242
<i>o, ó</i> mění se porůznu v <i>u, y, ú</i> (<i>ou</i>) § 184	247
cizí <i>o</i> § 185	248
<i>o</i> se přísouvá § 186	248
<i>o</i> se odsouvá § 187	249
<i>io</i> § 188	250
<i>u, ú; au; ou</i> jak se píše § 189	251
<i>u, ú</i> čeho je střídnicí § 190	251
<i>au</i> čeho je střídnicí § 191	254
<i>ou</i> čeho je střídnicí § 192	255
dlouhé <i>ú</i> z čeho vzniká § 193	255
<i>au</i> (<i>ou</i>) se mění v <i>aj, ej</i> § 194	256
za <i>u</i> bývá <i>y</i> § 195	256
<i>u, ú</i> se mění v <i>o, ó</i> § 196	258

	Strana
ú se mění v <i>au</i> a toto v <i>ou</i> § 197	260
za <i>ú</i> , <i>u</i> bývá <i>uo</i> , za <i>-ú</i> psáno <i>-uow</i> § 198	263
za <i>ou</i> bývá <i>au</i> § 199	263
za <i>au</i> , <i>ou</i> bývá <i>ú</i> , <i>uo</i> § 200	264
cizí <i>u</i> , <i>au</i> , <i>ou</i> § 201	264
<i>u</i> se přisouvá § 202	265
<i>u</i> se odsouvá § 203	265
<i>iu</i> , <i>íu</i> ; <i>iu</i> , <i>íu</i> § 204	266
<i>iu</i> , <i>íu</i> čeho jsou střídnicemi § 205	266
další změny těchto hlásek § 206	267
<i>iu</i> , <i>íu</i> jak se píše § 207	268
znění jejich § 208	268
jsou za starší <i>u</i> , <i>ú</i> v slabikách měkkých § 209	270
mění se v <i>i</i> , <i>í</i> (přehláska) § 210	272
postup a rozšíření této přehlásky § 211	275
<i>y</i> , <i>ý</i> , jeho znění a jak se píše § 212	278
čeho je střídnicí § 213	279
dlouhé <i>ý</i> z čeho vzniká § 214	279
<i>y</i> (<i>ý</i>) se mění v <i>i</i> (<i>í</i>) § 215	280
za <i>y</i> bývá <i>u</i> § 216	281
<i>ý</i> se mění v <i>aj</i> , <i>ej</i> § 217	281
<i>y</i> se mění v <i>e</i> § 218	283
za <i>y</i> , <i>ý</i> bývá psáno <i>e</i> , <i>ye</i> , <i>ie</i> ; <i>ije</i> § 219	285
<i>y</i> se přisouvá a odsouvá § 220	285
stejnění samohlásek § 221	286
slabikotvorné <i>r</i> , <i>ř</i> § 222	287
vznik českého <i>r</i> , <i>ř</i> § 223	287
změny samohláskového <i>r</i> , <i>ř</i> § 224	288
<i>r</i> , <i>ř</i> se mění v <i>er</i> , <i>er</i> § 225	289
<i>r</i> , <i>ř</i> se mění v <i>ri</i> , <i>li</i> (<i>ry</i> , <i>ly</i>) § 226	290
<i>r</i> , <i>ř</i> se mění v <i>ir</i> , <i>il</i> (<i>yr</i> , <i>yl</i>) § 227	292
<i>r</i> , <i>ř</i> se mění v <i>ur</i> , <i>ul</i> § 228	294
<i>r</i> , <i>ř</i> se mění v <i>ru</i> , <i>lu</i> § 229	295
za <i>r</i> , <i>ř</i> bývá <i>ro</i> , <i>lo</i> , <i>ol</i> § 230	297
poznámky k <i>r</i> , <i>ř</i> § 231	297
původ samohlásek původních v <i>ir</i> , <i>il</i> atd. za <i>r</i> <i>ř</i> § 232	299
<i>r</i> se mění v <i>ř</i> § 233	300
<i>r</i> , <i>ř</i> se dlouží v <i>ř</i> , <i>ř</i> § 234	300
slabikotvorné <i>rn</i> , <i>rn</i> , <i>řn</i> § 235	301

Oddíl druhý. Souhlásky.

I. Původní souhlásky indoevropské a střídnice jejich slovanské § 236	302
Původní <i>r, l, n</i> § 237	302
Pův. <i>t, th, d, dh</i> § 238	303
Pův. <i>p, ph, b, bh, v, m</i> § 239	304
Pův. <i>k, ě</i> atd. § 240	305
Pův. <i>s, z</i> § 241	306
Pův. <i>j</i> § 242	307
II. Souhlásky praslovanské a jejich proměny v době předčeské § 243	307
A) Psl. <i>r, l, n; ř, ě, ň</i> § 244	307
B) Psl. <i>t, d</i> § 245	309
C) Psl. <i>p, b, v, m</i> § 246	310
D) Psl. <i>k, g, ch</i> § 247	312
E) Psl. <i>c, z (dz), z, s</i> § 248	315
F) Psl. <i>č, ž (dž), ž, š</i> § 249	318
G) Psl. <i>j</i> § 250	318
Začátek a konec slova § 251	319
III. Souhlásky české a jejich proměny § 252	321
Souhlásky zdvojené § 253	221
Souhlásky temné mění se v jasné, jasné v temné:	
<i>spodobování</i> § 254	321
<i>jiné případy téže změny</i> § 255	324
Souhlásky jednotlivé § 256	327
A) Souhlásky <i>r, l, n</i> a jejich proměny § 257	327
<i>r ř, ř</i> , jejich znění a jak se píše § 258	328
stáří a rozšíření hlásky <i>ř</i> § 259	329
temné <i>ř (rs)</i> a jasné <i>ř (rz)</i> § 260	330
<i>ř</i> § 261	331
<i>rj</i> se mění v <i>ř</i> a toto dále v <i>ř</i> § 262	332
případy s <i>řb</i> § 263	334
<i>ri, ri-</i> se mění v <i>ři, ři-</i> § 264	337
<i>rc</i> (s původním <i>e</i>) se mění v <i>ře</i> § 265	338
<i>rb</i> se mění v <i>ř</i> § 266	338
jiné případy změny <i>r</i> v <i>ř</i> § 267	345
<i>r (ř)</i> se <i>sykavkami</i> se mísí v <i>ř</i> § 268	348
<i>ř</i> se rozkládá v <i>rs</i> § 269	349
<i>trst-</i> a <i>krst-</i> § 270	349
<i>ř</i> se mění v <i>ž, š</i> § 271	350

	Strana
<i>r</i> se mění v <i>l</i> § 272	350
jiné změny souhlásky <i>r</i> § 273	351
cizí <i>r</i> § 274	352
<i>r</i> se přísouvá a odsouvá § 275	352
<i>l, ě, ě</i> , jejich znění a jak se píší § 276	353
rozvoj hlásek <i>l, ě</i> a <i>ě</i> § 277	354
rozvoj a osudy jejich v češtině § 278	355
svědectví o českém dvojím <i>l</i> § 279	356
úhrn toho § 280	359
<i>ž, l</i> v bibli Kralické § 281	360
<i>blesk, lesk, lest</i> § 282	364
<i>ž</i> se mění v <i>u</i> (<i>obalování</i>) § 283	364
jiné změny souhlásky <i>l</i> § 284	365
cizí <i>l</i> § 285	365
<i>l</i> se přísouvá § 286	366
<i>l</i> se odsouvá § 287	367
<i>n, ň</i> jak se píše § 288	368
<i>nj</i> se mění v <i>ň</i> § 289	369
<i>n-i-, n-i-</i> se mění v <i>ňi-, ňi-</i> § 290	370
<i>ne</i> § 291	370
<i>nb</i> § 292	371
jiné případy změny <i>n</i> v <i>ň</i> § 293	372
<i>ň</i> se mění v <i>n</i> § 294	372
<i>n</i> se mění v <i>m</i> § 295	373
jiné změny souhlásky <i>n</i> § 296	374
<i>n</i> a <i>nn</i> § 297	374
cizí <i>n</i> § 298	375
<i>n</i> se přísouvá § 299	377
<i>n, ň</i> se odsouvá § 300	381
B) Souhlásky <i>t, d</i> a jejich proměny § 301	382
<i>t, t</i> jak se píše § 302	382
<i>tj</i> se mění v <i>c</i> § 303	383
<i>t-i-, t-i-</i> se mění v <i>ti-, ti-</i> § 304	385
<i>te</i> § 305	386
<i>tb</i> § 306	386
jiné případy změny <i>t-t</i> § 307	388
<i>t</i> se mění v <i>č, c, ě</i> § 308	388
<i>t</i> se mění v <i>t</i> § 309	392
jiné změny souhlásky <i>t</i> § 310	392
<i>ts, tc</i> mísí se v <i>c</i> ; <i>tš, tč</i> v <i>č</i> § 311	393

	Strana
cizí <i>t</i> § 312	394
<i>t</i> , <i>ť</i> se přísouvá § 313	395
<i>t</i> , <i>ť</i> se odsouvá § 314	397
<i>ď</i> , <i>ď̄</i> jak se píše § 315	399
<i>ďj</i> se mění v <i>z</i> § 316	400
<i>ď-i-</i> , <i>ď̄-i-</i> se mění v <i>ďi-</i> , <i>ď̄i-</i> § 317	402
<i>de</i> § 318	403
<i>db</i> § 319	403
jiné případy změny <i>d-ď</i> § 320	404
<i>ď</i> se mění v <i>dž</i> , <i>dz</i> , <i>dž</i> § 321	404
<i>ď</i> se mění v <i>d</i> § 322	405
jiné změny souhlásky <i>d</i> , <i>ď</i> § 323	406
<i>ds</i> , <i>dc</i> mísí se v <i>c</i> ; <i>dš</i> , <i>dč</i> v <i>č</i> § 324	407
cizí <i>d</i> § 325	407
<i>d</i> , <i>ď</i> se přísouvá § 326	408
<i>d</i> , <i>ď</i> se odsouvá § 327	410
C) Souhlásky <i>p</i> , <i>b</i> , <i>v</i> , <i>f</i> , <i>m</i> a jejich proměny:	
tvrdé <i>p</i> atd. a měkké <i>p̣</i> atd. § 328	411
kdy bývá měkké <i>p̣</i> , <i>ḅ</i> atd. § 329	414
<i>p</i> , <i>p̣</i> jak se píše § 330	417
<i>pj</i> se mění v <i>pi-</i> , <i>p̣j</i> § 331	417
<i>pi-</i> , <i>pi-</i> se mění v <i>p̣i-</i> , <i>p̣i-</i> § 332	418
<i>pe</i> , <i>pb</i> § 333	419
změny souhlásky <i>p</i> mimo měkčení § 334	419
cizí <i>p</i> § 335	419
<i>p</i> se přísouvá § 336	420
<i>p</i> se odsouvá § 337	420
<i>b</i> , <i>ḅ</i> jak se píše § 338	421
<i>bj</i> se mění v <i>bi-</i> , <i>ḅj</i> § 339	421
<i>bi-</i> , <i>bi-</i> se mění v <i>ḅi-</i> , <i>ḅi-</i> § 340	422
<i>be</i> , <i>bb</i> § 341	423
změny souhlásky <i>b</i> mimo měkčení § 342	423
cizí <i>b</i> § 343	423
<i>b</i> se přísouvá § 344	424
<i>b</i> se odsouvá § 345	424
<i>v</i> , <i>ṿ</i> jak se píše § 346	425
<i>vj</i> se mění ve <i>vi-</i> , <i>ṿj</i> § 347	426
<i>vi-</i> , <i>vi-</i> se mění ve <i>ṿi-</i> , <i>ṿi-</i> § 348	426
<i>ve</i> , <i>vb</i> § 349	427
změny souhlásky <i>v</i> mimo měkčení § 350	427

	Straua
cizí <i>v</i> § 351	431
<i>v</i> se přísouvá § 352	432
<i>v</i> se odsouvá § 353	434
<i>f, f'</i> § 354	440
cizí <i>f</i> § 355	441
<i>m, m'</i> jak se píše § 356	442
<i>mj</i> se mění v <i>mi</i> , <i>m'</i> § 357	442
<i>mi</i> -, <i>mi'</i> se mění v <i>mí</i> , <i>mí'</i> § 358	443
<i>me, m'e</i> § 359	443
změny souhlásky <i>m</i> mimo změkčení § 360	444
cizí <i>m</i> § 361	444
<i>m</i> se přísouvá a odsouvá § 362	445
D) Souhlásky <i>k, g, ch, h</i> a jejich proměny § 363	445
<i>k</i> jak se píše § 364	446
<i>kj</i> se mění v <i>č</i> § 365	446
<i>k</i> změněno v <i>č</i> v psl. <i>ke, ki</i> atd. § 366	447
<i>k</i> mění se v <i>c</i> § 367	447
<i>kt</i> změněno v <i>c</i> § 368	449
jiné změny souhlásky <i>k</i> § 369	449
cizí <i>k</i> § 370	451
<i>k</i> se přísouvá § 371	451
<i>k</i> se odsouvá § 372	452
<i>g</i> jak se píše § 373	452
<i>gj</i> se mění v <i>ž</i> (<i>ž'</i>) § 374	453
<i>g</i> mění se v <i>ž</i> (<i>ž'</i>) v psl. <i>ge, gi</i> atd. § 375	453
<i>g</i> mění se v <i>z</i> (<i>z'</i>) § 376	454
<i>gt</i> změněno v <i>c</i> § 377	455
<i>g</i> se změnilo v <i>h</i> § 378	456
nové dialektické <i>g</i> § 379	457
jiné změny souhlásky <i>g</i> § 380	457
cizí <i>g</i> § 481	458
<i>g</i> se přísouvá a odsouvá § 382	459
<i>ch</i> jak se píše a z čeho ve slovanštině vzniklo § 383	459
<i>chj</i> se mění v <i>š</i> § 384	459
<i>ch</i> změněno v <i>š</i> v psl. <i>che, chi</i> atd. § 385	459
<i>ch</i> mění se v <i>s, š</i> v psl. <i>chē (-chi)</i> § 386	460
jiné změny souhlásky <i>ch</i> § 387	461
cizí <i>ch</i> § 388	461
<i>ch</i> se přísouvá a odsouvá § 389	461